

Nr 105.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående efterskänkande i vissa fall av kronans rätt till danaarv; given Stockholms slott den 14 februari 1930.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet även finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Adolf Dahl.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 14 februari 1930.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, BESKOW, LUNDVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG, BISSMARK, JOHANSSON, DAHL.

Departementschefen, statsrådet Dahl, anför:

1:o)

Den 4 juli 1928 avled änkan Anna Tufvesson från Östra Ljungby i Östra Ljungby socken av Kristianstads län utan att, såvitt en efter henne den 28 september 1928 upprättad bouppteckning utvisar, efterlämna några kända arvingar. Enligt bouppteckningen utgjorde behållningen i boet 16,435 kronor 83 öre.

Danaarv efter
änkan Anna
Tufvesson
från Östra
Ljungby
i Östra Ljung-
by socken.

Genom ett den 3 mars 1922 upprättat inbördes testamente förordnade änkan Tufvesson och hennes man, förre smedsmästaren Magnus Tufvesson, att den efterlevande av makarna skulle med full äganderätt komma all gemensam egendom i boet. Vittnesförhör rörande testamentets tillkomst ägde rum inför Norra Åsbo häradsrätt den 7 mars 1922. Sedan mannen Tufvesson den 30 april 1928 avlidit, bevakades testamentet efter honom den 29 maj 1928.

Den 25 september 1928 lät järnarbetaren Karl Magnusson i Bjuv, enligt uppgift son till mannen Tufvesson utom äktenskapet, vid nyssnämnda häradsrätt såsom muntligt testamente bevaka vissa yttranden av änkan Tufvesson, innefattande att Karl Magnusson skulle bekommen ett belopp av 2,000 kronor utav kvarlåtenskapen efter henne. Vittnesförhör angående tillkomsten av detta testamente ägde rum inför häradsrätten sistnämnda dag.

I en till Kungl. Maj:t ställd, till kammaradvokatfiskalsämbetet ingiven och av ämbetet med utlåtande den 31 oktober 1929 överlämnad ansökning har nu Karl Magnusson anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes avstå från danaarvet efter änkan Tufvesson och förläna sökanden rätten till kvarlåtenskapen i dess helhet. Till stöd för ansökningen har Magnusson anfört i huvudsak följande:

Sökanden hade från sin födelse den 10 februari 1876, tills han uppnått 16 års ålder, vistats hos sin moder utan att denna av fadern erhållit något som helst bidrag till sökandens underhåll. Efter konfirmationen hade emellertid sökanden flyttat till fadern och börjat arbeta hos honom i hans smidesverkstad mot erhållande av husrum, kost och kläder. På dylika villkor hade sökanden arbetat hos Magnus Tufvesson i 16 år till år 1908, då han tagit anställning som maskinarbetare vid »Gunnarstorpsverken», där han fortfarande vore anställd. Vid besök hos makarna Tufvesson, sedan sökanden flyttat från dem, hade mannen Tufvesson ofta yttrat, att sökanden skulle erhålla all egendom efter makarna. Att jämväl änkan Tufvesson ansett sökanden böra erhålla del av kvarlåtenskapen efter henne framginge av det till hans förmån givna muntliga testamentet. Sökanden hölle för säkert, att änkan Tufvesson vid sin hastigt timade död skulle önskat sökanden vara arvinge till kvarlåtenskapen efter henne. Då gränserna mellan barn födda inom och utom äktenskap alltmera utplånats och då sökanden stått såväl mannen som hustru Tufvesson nära, vore det, särskilt med hänsyn därtill att sökanden lede av lungsjukdom och befunde sig i små ekonomiska omständigheter, för rättskänslan mera tilltalande, att statverket avstode från rätten till kvarlåtenskapen till förmån för sökanden.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har vid sitt utlåtande fogat, bland annat, från länsstyrelsen i Malmöhus län inhämtat yttrande jämte av länsstyrelsen genom landsfiskalen i Billesholms distrikt införskaffad utredning rörande sökandens levnadsförhållanden och ekonomiska ställning. Av denna utredning framgår i huvudsak följande:

Sökanden, som i Bjuv mot elva kronor för månad förhyrde en bostadslägenhet om två rum utan kök, vore änkling och hade under sin vårdnad

enda barnet, sonen Gösta Hilbert, född år 1918. Vid »Gunnarstorpsverken» uppbure sökanden i avlöning 5 kronor 68 öre kontant för dag, och hade hans bruttoinkomst där under år 1928 utgjort 1,510 kronor 87 öre. Enligt motbok med Östra Ljungby och Källna socknars sparbank hade han i sparbanken ett tillgodohavande, som, efter att den 1 januari 1908 hava utgjort 293 kronor 87 öre, den 25 april 1929 vuxit till 3,386 kronor 94 öre. Sökanden beskrevs såsom en rättskaffens person, vilken med seg uthållighet strävade att försörja sig själv och barnet. Hans genom ofullständig andningsverksamhet reducerade fysiska motståndskraft mot vinterkyla och stark blåst gjorde, att han ofta måste stanna hemma från sitt arbete, varför om honom måste sägas, att han vore klenk utrustad i sin kamp för tillvaron.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har i ärendet uttalat:

Den i ärendet åstadkomna utredningen syntes bekräfta riktigheten av Magnussons i ansökningen lämnade uppgifter, att han levde under knappa ekonomiska förhållanden samt att hans hälsotillstånd icke vore fullt tillfredsställande. Då därtill komme, att han hade försörjningsplikt mot en minderårig son, syntes skäl förefinnas för ett bifall till ansökningen.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har för egen del anfört följande:

Då någon arvinge efter änkan Tufvesson icke inom natt och år efter dödsfallet anmält sig till tagande av arv efter henne samt anledning till klandertalan från kronans sida mot det efter henne den 25 september 1928 bevakade muntliga testamentet enligt ämbetets förmenande icke förefunnos, tillfölle hennes kvarlåtenskap — efter avdrag av nyssnämnda 2,000 kronor — kronan såsom danaarv. Emellertid hade ämbetet låtit anstå med åtgärder för indrivandet av danaarvet i avbidan på beslut över den föreliggande ansökningen.

Av den i ärendet förebragta utredningen framginge, att sökanden vore son utom äktenskapet till änkan Tufvessons man. Då sökanden således stode i nära släktskap till mannen Tufvesson, efter vilken änkan Tufvesson bekommit hela kvarlåtenskapen, samt enligt vad utredningen gäve vid vid handen befunne sig i knappa ekonomiska omständigheter och hans hälsotillstånd vore mindre tillfredsställande, ansågo sig ämbetet kunna tillstyrka efterskänkande av danaarvet i fråga till förmån för sökanden.

Av utredningen i ärendet inhämtas, att den kvarlåtenskap, som upp- tagits i bouppteckningen efter änkan Tufvesson, i dess helhet tillfallit henne efter hennes kort förut avlidne man, till vilken sökanden, enligt vad som får anses utrett, är son utom äktenskapet. Med hänsyn härtill och då sökandens arbetsförmåga, enligt vad utredningen giver vid handen, är i väsentlig grad nedsatt, synas billighetsskäl tala för bifall till den föreliggande ansökningen.

Under åberopande härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans rätt till danaarv efter änkan Anna Tufvesson från Östra Ljungby i Östra Ljungby socken av Kristianstads län må efterskännas till förmån för järnarbetaren Karl Magnusson.

*Departements-
chefen.*

2:o).

Danaarv efter snickaren Anders Fredrik Jansson från Toltorpet på Ubbetorps ägor i Tjällmo socken av Östergötlands län, efterlämnande — enligt ett den 17 maj 1915 upprättat arvskifte — såsom stärbhusdelägare änkan i andra giftet Hilda Lovisa Jansson samt en son i ett föregående gifte, Johan Gustaf Jansson, vilken vistades å okänd ort i Norra Amerika. Behållningen i boet utgjorde enligt skiftesinstrumentet 801 kronor 9 öre.

Sedan genom Finspångaläns häradsrätts lagakraftvunna beslut den 24 november 1927 förklarats, att Johan Gustaf Jansson skulle för död anses samt hans dödsdag antagas vara den 9 april 1908, förrättades den 31 augusti 1928 bouppteckning efter honom, varvid såsom stärbhusdelägare upptogs hans nyssnämnde fader Anders Fredrik Jansson. Några tillgångar eller skulder voro icke vid bouppteckningsförrättningen kända. Sistnämnda dag gjordes i anledning av häradsrättsens beslut om dödförklaringen ett tillägg till bouppteckningen efter Anders Fredrik Jansson, däri såsom stärbhusdelägare angavos änkan Hilda Lovisa Jansson samt till namn, antal och vistelseort okända arvingar, för vilka fjärdingsmannen Karl Thörning i Karstorp förordnats till god man.

I en till Kungl. Maj:t ställd, till kammarkollegium inkommen och av kammaradvokatfiskalsämbetet med utlåtande den 6 augusti 1929 till Kungl. Maj:t överlämnad ansökning har nu änkan Hilda Lovisa Jansson — med förmälan att hon, som sedan flera år tillbaka vore i avsaknad av egna tillgångar, numera omhändertagits av sin dotter och måg, Linéa och Gunnar Lundqvist i Södertälje — anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes till hennes förmån avstå från den del av kvarlåtenskapen efter hennes man, som utgjorde danaarv.

Kammaradvokatfiskalsämbetet har vid sitt utlåtande fogat, jämte i ärendet införskaffad utredning, ett från länsstyrelsen i Östergötlands län inhämtat yttrande, vari länsstyrelsen anført, att enligt länsstyrelsens mening vägande skäl föreläge för bifall till den gjorda framställningen.

För egen del har *kammaradvokatfiskalsämbetet* anført följande:

Då enligt vad i ärendet vore upplyst någon arvinge efter Anders Fredrik Jansson icke inom natt och år från dödsfallet anmält sig till tagande av arv efter honom, syntes hälften av behållningen i boet efter honom, sedan sökanden erhållit sin fördel av bo oskiftet och sin rätt till morgongåva, tillkomma kronan såsom danaarv. Ämbetet, som först genom föreliggande ansökan erhållit kännedom om danaarvet, hade emellertid låtit anstå med åtgärder för indrivandet av detsamma i avbidan på beslut över ansökningen. Då sökanden, enligt vad utredningen gäve vid handen, befunne sig i fattiga omständigheter och till följd av sjukdom vore oförmögen till arbete, funne sig ämbetet hava starka skäl att tillstyrka ett efterskänkande av danaarvet i fråga till sökanden.

Departements-
chefen.

På grund av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att kronans rätt till danaarv efter snickaren Anders Fredrik Jansson från Toltorpet på Ubbetorps ägor i Tjällmo socken av Östergötlands län må efterskänkas till förmån för änkan Hilda Lovisa Jansson.

Vad föredragande departementschefen under punkterna 1:o)—2:o) hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Kurt Björklund.